

ی بسمه تعالی

پیش نویس آئین نامه

کمیته آموزش خودمراقبتی به بیمار و خانواده

دانشگاه علوم پزشکی مشهد

تهیه و تدوین:

محمد حسن عزتی (مدیر پرستاری دانشگاه)

دکتر فاطمه حشمتی نبوی (عضوهیئت علمی دانشکده پرستاری و مامایی مشهد)

غلامرضا بختیاری (معاون پرستاری دانشگاه)

تکتم میکانیکی (کارشناس مسئول آموزش همگانی و بیماران مدیریت پرستاری دانشگاه)

تاریخ تهیه: مهر ماه ۱۳۹۱

تاریخ بازنگری: خرداد ماه ۱۳۹۵

مقدمه:

آموزش خود مراقبتی به بیمار و خانواده نقش مهمی را در ارتقاء توانایی افراد جهت توانمند سازی افراد در مراقبت از خود و ارتقاء کیفیت زندگی آنها ایفا می کند. بستری شدن در بیمارستان و حضور در یک محیط جدید و نا آشنا از یکسو و انجام انواع تکنیک ها و روش های درمانی متفاوت از سوی دیگر منجر به ایجاد اضطراب و نگرانی در بیماران میشود. آموزش مناسب و موثر به بیماران در رابطه با موارد فوق میتواند علاوه بر آگاه کردن بیمار در تمام زمینه ها، نقش موثری در کاهش اضطراب آنها نیز داشته باشد. نقش آموزشی پرستاران در کنار سایر نقش های آنان از اهمیت ویژه ای برخوردار است، لذا ارائه راهکارهای کارآمد جهت توانمند کردن پرستاران برای انجام هرچه بهتر فرآیند آموزش خود مراقبتی به بیمار و خانواده ضروری به نظر می رسد.

فصل اول: کلیات

ماده ۱- نام کمیته:

کمیته آموزش خود مراقبتی به بیمار و خانواده دانشگاه علوم پزشکی مشهد

ماده ۲- تعریف کمیته:

کمیته آموزش خود مراقبتی به بیمار و خانواده، یک کمیته استانی است که مسئولیت سیاستگذاری، برنامه ریزی، هدایت و کنترل و پشتیبانی اجرای فرآیند آموزش به بیمار به عنوان بخشی از خدمات بهداشتی درمانی در بیمارستانهای تحت پوشش دانشگاه علوم پزشکی استان خراسان رضوی را به عهده دارد.

فصل دوم: اهداف

ماده ۳- اهداف کمیته عبارتند از:

- ۱- برنامه ریزی و سیاستگذاری در زمینه تهیه زیرساختهای (محتوای آموزشی استاندارد، راهنمای بالینی ارائه آموزش به بیمار، فرمهای ثبت آموزش به بیمار) اجرای اثر بخش آموزش به بیمار
- ۲- ارتقاء توانمندی پرستاران و سایر ارائه دهندگان خدمات بهداشتی - درمانی جهت ارائه موثر خدمات آموزش و مشاوره به بیماران و خانوادههای آنان
- ۳- پشتیبانی مراکز درمانی جهت تسهیل در اجرای خدمات آموزش و مشاوره
- ۴- کنترل و نظارت بر نحوه اجرای خدمات آموزش و مشاوره در بیمارستانهای تحت پوشش دانشگاه

فصل سوم: ماموریتها و وظایف کمیته

ماده ۴- ماموریت این کمیته ارتقاء کیفیت ارائه خدمات آموزش و مشاوره به مددجویان مراجعه کننده به بیمارستان های تحت پوشش دانشگاه علوم پزشکی استان خراسان رضوی از طرق سیاستگذاری در زمینه آماده سازی زیرساختها، هماهنگی بین اعضاء ارائه دهنده خدمات بهداشتی در زمینه اجرای آموزش خود مراقبتی به بیمار و خانواده، پشتیبانی و کنترل و نظارت بر انجام آموزش خود مراقبتی به بیمار و خانواده در بیمارستانهای تحت پوشش دانشگاه علوم پزشکی مشهد می باشد.

ماده ۵- وظایف کمیته آموزش خود مراقبتی به بیمار و خانواده شامل موارد زیر است:

- ۱- تامین یا نظارت بر آماده سازی زیرساختهای اجرای آموزش خود مراقبتی به بیمار و خانواده شامل محتوای آموزشی استاندارد، خط مشی و دستورالعمل های اجرایی، فرمهای ثبت و نظارتی
- ۲- هماهنگی جهت تشکیل کمیته آموزش خود مراقبتی به بیمار و خانواده در بیمارستانها و نظارت بر عملکرد آنان
- ۳- برگزاری کارگاههای آموزشی آموزش خود مراقبتی به بیمار و خانواده
- ۴- برنامه ریزی جهت تربیت مدرسین "آموزش خود مراقبتی به بیمار و خانواده"، اعطای مجوز فعالیت و تمدید مجوز فعالیت آنان در بیمارستان های تحت پوشش دانشگاه علوم پزشکی مشهد
- ۵- راه اندازی واحد آموزش سلامت در بیمارستان ها
- ۶- نظارت بر حسن اجرا، و کیفیت ارائه برنامه های مدون آموزش به بیمار در بیمارستانها
- ۷- نظارت و ارزیابی نحوه عملکرد و حسن اجرای کلیه فعالیت های صورت گرفته کمیته های آموزش به بیمار بیمارستانها
- ۸- برنامه ریزی جهت توسعه نقش آموزشی و مشاوره ای کلیه رده های شغلی کارکنان علوم پزشکی
- ۹- سیاستگذاری و برنامه ریزی جهت وارد کردن خدمات آموزش و مشاوره به عنوان بخشی از عملکرد کلیه رده های شغلی و لحاظ کردن کیفیت خدمات آموزش و مشاوره در ارزشیابی عملکرد آنان
- ۱۰- پایش نحوه اجرای برنامه آموزش خودمراقبتی به بیمار و خانواده در بیمارستان ها
- ۱۱- برقراری ارتباط با جامعه و ارائه اطلاعات مفید به اقشار مختلف با استفاده مناسب از وسایل ارتباط جمعی مانند رسانه ها، اینترنت و نشریات

فصل چهارم: ارکان کمیته

ماده ۶- ارکان کمیته به ترتیب عبارتند از:

✓ رئیس کمیته

✓ دبیر نظارتی و اجرایی کمیته

✓ دبیر علمی و پژوهشی کمیته

فصل پنجم: اعضاء کمیته

ماده ۷- کمیته آموزش خود مراقبتی به بیمار و خانواده دانشگاه از افراد زیر تشکیل می شود:

✓ نماینده رئیس دانشگاه

✓ نماینده معاون درمان دانشگاه

✓ نماینده معاونت بهداشتی دانشگاه

✓ نماینده معاونت پژوهشی دانشگاه

✓ مدیر پرستاری دانشگاه

✓ کارشناس مسئول آموزش به بیمار دانشگاه

✓ کارشناس آموزش دانشگاه

✓ دو نفر به نمایندگی از اعضاء هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی

✓ دو نفر به نمایندگی از اعضاء هیئت علمی دانشکده پرستاری و مامایی

✓ کارشناس کنترل عفونت دانشگاه

✓ سه نفر از معاونین آموزشی بیمارستانهای دانشگاه

✓ سه نفر از مدیران پرستاری بیمارستان آموزشی بیمارستان ها

✓ رئیس اداره اعتبار بخشی دانشگاه

✓ رئیس اداره حاکمیت بالینی دانشگاه

تبصره ۱- کمیته می تواند از افرادی ، جهت مشاوره و نظرخواهی برای شرکت در جلسات دعوت به عمل آورد.

تبصره ۲- پس از انتخاب اعضاء کمیته دبیران کمیته توسط رئیس کمیته انتخاب خواهند شد.

تبصره ۳- اعضاء هیئت علمی دانشکده پرستاری بر اساس سوابق علمی و اجرایی در زمینه آموزش خود مراقبتی به بیمار و خانواده و به پیشنهاد رئیس دانشکده پرستاری و مامایی توسط رئیس کمیته انتخاب خواهند شد.

تبصره ۴- اعضاء هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی مشهد در سایر رشته ها بر اساس سوابق علمی و اجرایی در زمینه آموزش خود مراقبتی به بیمار و خانواده به پیشنهاد مشاور معاون درمان و تایید رئیس کمیته انتخاب خواهند شد.

وظایف و اختیارات اعضاء کمیته:

ماده ۸- وظایف و اختیارات اعضاء کمیته شامل موارد زیر است:

۱- شرکت مستمر در کلیه جلسات کمیته

۲- مشارکت در امر اجرای مصوبات جلسات کمیته بر اساس تقسیم کار در جلسه

۳- شرکت فعال در زیر- کمیته ها بعنوان اعضاء کمیته

وظایف و اختیارات رئیس کمیته:

ماده ۹- وظایف و اختیارات رئیس کمیته شامل موارد زیر است:

- ۱- هدایت و رهبری کمیته با برنامه ریزی مناسب و استفاده توانمندی اعضاء کمیته و بهره گیری از امکانات و ظرفیتهای بهداشتی، درمانی، آموزشی و رفاهی داخل و خارج دانشگاه جهت تحقق اهداف پیش بینی شده
- ۲- پیگیری مصوبات کمیته و نظارت بر حسن اجرای مصوبات
- ۳- انتصاب دبیران زیر کمیته های علمی- پژوهشی و اجرایی- نظارتی
- ۴- نظارت بر حسن عملکرد اعضاء کمیته
- ۵- ابلاغ شرح وظایف هر یک از اعضا و نظارت بر اجرای صحیح آن
- ۶- نظارت بر تشکیل جلسات کمیته به طور منظم و تقسیم کار اعضاء کمیته
- ۷- ثبت و نگهداری سوابق، صورتجلسات و همچنین تنظیم گزارشات و حفظ و نگهداری اسناد کمیته (وظایف دبیر اجرایی نظارتی)

فصل ششم: زیر کمیته ها

ماده ۱۰- با توجه به الزامات اجرایی و به منظور نیل به اهداف و ماموریت های کمیته، دو زیر کمیته ذیل تشکیل خواهد شد.. مصوبات این کمیته ها در کمیته دانشگاه مطرح و در صورت تصویب کمیته آن مصوبات لازم الاجرا خواهد بود. کمیته ها شامل:

- ۱- کمیته علمی- پژوهشی
- ۲- کمیته اجرایی- نظارتی

کمیته علمی - پژوهشی

ماده ۱۱- کمیته علمی- پژوهشی دانشگاه از افراد زیر تشکیل می شود:

شامل دو **sub committe** پرستاری و پزشکی می باشد

✓ **sub committe** پزشکی شامل ۵ نفر از اعضاء هیئت علمی دانشگاه.

✓ **sub committe** پرستاری شامل ۵ نفر از اعضاء هیئت علمی دانشکده پرستاری و مامائی.

اهداف و وظایف کمیته علمی-پژوهشی به شرح زیر است:

هدف کلی زیر- کمیته علمی-پژوهشی تامین و تضمین کیفیت سطح علمی و روزآمد بودن خدمات آموزش و مشاوره در سطح بیمارستانهای تحت پوشش دانشگاه علوم پزشکی مشهد می باشد.
وظایف:

- ۱- برنامه ریزی جهت تهیه و به روز رسانی محتوای آموزشی استاندارد بر اساس تشخیص های شایع با هماهنگی و استفاده از متخصصین و کارشناسان شاغل در بیمارستان های تحت پوشش دانشگاه علوم پزشکی مشهد
- ۲- تهیه خط مشی و دستورالعملهای هدایت کننده فعالیت های آموزش و مشاوره کارکنان ارائه دهنده خدمات سلامت
- ۳- تهیه فرمهای ثبت مناسب جهت درج فعالیتهای آموزشی توسط اعضاء تیم درمانی- مراقبتی
- ۴- برگزاری کارگاههای آموزش خود مراقبتی به بیمار و خانواده جهت به روز رسانی دانش و مهارتهای خدمات و مشاوره اعضاء تیم درمانی- مراقبتی
- ۵- تربیت مدرسین کارآمد جهت برگزاری کارگاههای آموزش خود مراقبتی به بیمار و خانواده
- ۶- اعطاء مجوز فعالیت و تمدید مجوز فعالیت پرستاران آموزش خود مراقبتی به بیمار و خانواده در بیمارستانهای تحت پوشش دانشگاه علوم پزشکی مشهد
- ۷- برنامه ریزی جهت راه اندازی و به روز رسانی سایت آموزش خود مراقبتی به بیمار و خانواده و استفاده از روشهای نوین آموزشی نظیر مواد آموزشی چند رسانه‌ای، استفاده از روشهای آموزش گروهی.
- ۸- بررسی و تایید محتوای آموزشی تهیه شده توسط کمیته‌های آموزش به بیمار و خانواده بیمارستانی
- ۹- برنامه ریزی و سیاستگذاری جهت اجرای برنامه های واحد آموزش سلامت در بیمارستان ها
- ۱۰- نظارت بر کیفیت علمی خدمات آموزش و مشاوره ارائه شده در سطح بیمارستانها با همکاری زیر-کمیته اجرایی - نظارتی
- ۱۱- برنامه ریزی و سیاستگذاری در خصوص اجرای برنامه‌های آموزشی در سطح جامعه و همکاری با رسانه‌ها به ویژه رسانه ملی در خصوص افزایش آگاهی‌های بهداشتی عمومی
- ۱۲- همکاری علمی با سایر مراکز دانشگاهی در زمینه آموزش مددجویان
- ۱۳- بررسی هزینه-اثر بخشی اجرای برنامه‌های آموزش خود مراقبتی به بیمار و خانواده از طریق هدایت و اجرای طرح‌های تحقیقاتی در سطح بیمارستانهای تحت پوشش دانشگاه علوم پزشکی مشهد
- ۱۴- همکاری و هماهنگی با پزشک خانواده در جهت آموزش و راهنمایی بیماران جهت مراجعه به مراکز تشخیصی و درمانی در ارتباط با اقدامات تکمیلی در صورت نیاز
- ۱۵- همکاری و هماهنگی با پزشک خانواده در ارتباط با پیگیری سلامت مددجویان پس از ترخیص از بیمارستان

کمیته اجرایی - نظارتی:

ماده ۱۲ - کمیته اجرایی - نظارتی دانشگاه از افراد زیر تشکیل می شود:

- ✓ نماینده ای معاون درمان دانشگاه
- ✓ مدیر پرستاری یکی از بیمارستان های دانشگاه علوم پزشکی مشهد.

- ✓ کارشناس آموزش به بیمار دانشگاه.
- ✓ رئیس اداره اعتبار بخشی معاونت درمان دانشگاه
- ✓ کارشناس کنترل عفونت دانشگاه
- ✓ یک نفر از اعضاء هیئت علمی دانشکده پزشکی
- ✓ یک نفر از اعضاء هیئت علمی دانشکده پرستاری
- ✓ نمایندگانی از کارشناسان آموزش به بیمار بیمارستان ها

اهداف و وظایف کمیته اجرایی - نظارتی به شرح زیر است:

هدف کلی زیر - کمیته اجرایی-نظارتی، نظارت بر حسن اجرای خدمات آموزش به بیمار و مشاوره در سطح بیمارستانهای تحت پوشش دانشگاه علوم پزشکی مشهد می باشد.
وظایف:

- سیاستگذاری و برنامه ریزی جهت اجرای شیوه های نظارتی موثر و کارآمد بر عملکرد آموزشی کلیه رده های شغلی کارکنان شاغل در بیمارستانهای دانشگاه علوم پزشکی مشهد در ارتباط با آموزش مددجو
- نظارت بر عملکرد سوپروایزران آموزش سلامت بر اساس شرح وظایف مصوب
- نظارت بر عملکرد کمیته های آموزش خود مراقبتی به بیمار و خانواده بیمارستانها از طریق بازدید از بیمارستانها و دریافت گزارشات دوره ای
- نظارت بر واحد های آموزش سلامت بیمارستان ها و کیفیت و کمیت خدمات آموزش و مشاوره ارائه شده در بیمارستانهای تحت پوشش دانشگاه علوم پزشکی مشهد در ارتباط با آموزش مددجو
- نظارت بر حسن اجرای مصوبات کمیته آموزش خود مراقبتی به بیمار و خانواده دانشگاه در بیمارستانهای تحت پوشش از طریق دریافت و تجزیه و تحلیل گزارشات دریافتی از کمیته های بیمارستانی
- تعیین گروه های نظارتی جهت انجام بازدیدهای دوره ای و منظم از بیمارستانهای تحت پوشش و تهیه گزارشات مستند از نتایج بازدیدها و ارسال به کمیته
- بررسی و ارزیابی تجهیزات و فضای فیزیکی مناسب جهت آموزش بیماران در مراکز بهداشتی درمانی ، آموزشی
- تهیه و تدوین و بازنگری چک لیست های ارزیابی آموزش خود مراقبتی به بیمار و خانواده به منظور تعیین درجه خدمات به مددجو و نظارت بر حسن اجرای ارزشیابی مراکز
- پیگیری اجرایی شدن نتایج حاصله از فعالیت های کنترل و نظارت توسط مدیران اجرایی دانشگاه

کمیته آموزش خود مراقبتی به بیمار و خانواده در بیمارستان ها

ماده ۱۳- این کمیته یک کمیته اجرایی است که مسئولیت برنامه‌ریزی، اجرا و نظارت بر نحوه ارائه خدمات آموزش و مشاوره کارکنان بهداشتی و درمانی شاغل در هر یک از بیمارستان‌های تحت پوشش دانشگاه علوم پزشکی مشهد را به عهده دارد. این کمیته تحت نظارت کمیته آموزش خود مراقبتی به بیمار و خانواده دانشگاه فعالیت میکند. کمیته آموزش به بیمار بایستی به صورت ماهیانه در بیمارستان‌های بالای ۱۰۰ تختخوابی و هر دوماه در بیمارستان‌های زیر ۱۰۰ تختخوابی تشکیل می‌گردد. دبیر کمیته بایستی سوپروایزر آموزش سلامت و رئیس کمیته بایستی مدیر پرستاری بیمارستان باشد. اعضای این کمیته حداقل باید شامل افراد زیر باشند.

- ✓ نماینده علمی پزشکان (نماینده هیئت علمی بیمارستان در بیمارستان‌های آموزشی)
- ✓ ریاست یا جانشین ریاست بیمارستان‌ها (در بیمارستان‌های آموزشی معاون آموزشی بیمارستان)
- ✓ مترون بیمارستان
- ✓ سوپروایزر آموزشی
- ✓ سرپرستاران بخش‌ها
- ✓ سوپروایزر آموزش سلامت
- ✓ دو نفر از رابطین آموزشی بخش‌ها به انتخاب مترون
- ✓ مسئول بهبود کیفیت
- ✓ واحد فناوری اطلاعات

مسئولیتها و وظایف کمیته آموزش خود مراقبتی به بیمار و خانواده بیمارستانی:

- ۱- برنامه‌ریزی و فراهم سازی زمینه اجرای دستورالعمل‌های ابلاغ شده از طرف کمیته آموزش خود مراقبتی به بیمار و خانواده دانشگاه
- ۲- نیازسنجی و برنامه‌ریزی جهت تهیه محتوای آموزشی استاندارد بر اساس پروتکل استاندارد تهیه محتوای آموزشی ابلاغ شده به بیمارستان‌ها متناسب با تشخیص‌های شایع و اولویتهای خاص نیازهای آموزشی در هر بیمارستان
- ۳- تعامل با کمیته آموزش خود مراقبتی به بیمار و خانواده دانشگاه در خصوص موانع موجود در ارائه خدمات آموزش و مشاوره در بیمارستان و برنامه‌ریزی جهت برطرف سازی موانع
- ۴- نظارت بر واحد آموزش سلامت بیمارستان در ۵ مرحله بدو پذیرش، حین بستری، زمان ترخیص، پس از ترخیص و زمان بستری
- ۵- نظارت بر حسن ارائه خدمات آموزش و مشاوره در بخش‌های بیمارستانی از طریق بررسی نحوه ثبت ارائه خدمات آموزش و مشاوره در فرم ثبت ابلاغ شده توسط کمیته آموزش خود مراقبتی به بیمار و خانواده دانشگاه، نظارت بر عملکرد آموزشی کارکنان بهداشتی

- ۶- تهیه گزارش عملکرد هر سه ماه از نحوه ارائه خدمات آموزش و مشاوره در بیمارستان مربوطه و ارائه آن به مدیران ارشد بیمارستان و کمیته آموزش خود مراقبتی به بیمار و خانواده دانشگاه
- ۷- همکاری با تیم اجرایی نظارتی کمیته آموزش خود مراقبتی به بیمار و خانواده دانشگاه در جهت بررسی کیفیت ارائه خدمات آموزش و مشاوره در بیمارستان
- ۸- تدوین برنامه مدون آموزش خود مراقبتی به بیمار و خانواده جهت حداقل ۵ بیماری شایع در هر بخش
- ۹- ارتقاء مستمر دانش و مهارت‌های آموزش و مشاوره کارکنان از طریق برگزاری کارگاه‌های آموزش خود مراقبتی به بیمار و خانواده و تعامل با بیمار برای همه رده‌های شغلی کارکنان علوم پزشکی
- ۱۰- برنامه‌ریزی جهت در نظر گرفتن کیفیت عملکرد آموزشی و مشاوره کلیه رده‌های شغلی کارکنان علوم پزشکی در ارزشیابی عملکرد آنان
- ۱۱- تعامل با کمیته آموزش خود مراقبتی به بیمار و خانواده دانشگاه در خصوص اجرای روش‌های روزآمد و موثر آموزشی با توجه به امکانات و شرایط هر بیمارستان

فصل هفتم: دبیرخانه

- ماده ۱۴- دبیرخانه کمیته آموزش خود مراقبتی به بیمار و خانواده در محل مدیریت پرستاری استقرار خواهد یافت.
- ماده ۱۵- وظایف و ماموریت‌های دبیرخانه شامل موارد زیر است:
- ثبت گزارش صورتجلسات
 - ارسال رونوشت صورتجلسات کمیته به تمامی اعضاء
 - بایگانی صورتجلسات
 - دریافت، ارسال و ثبت مکاتبات اداری

فصل هشتم: جلسات کمیته:

- ماده ۱۶- جلسات کمیته حداقل ماهی یکبار تشکیل می‌شود و به هنگام ضرورت جلسات فوق العاده با نظر رئیس کمیته تشکیل خواهد شد.
- ماده ۱۷- کلیه جلسات کمیته با حضور ریاست کمیته و در مجموع مصوبات با دوسوم اعضاء معتبر است.
- ماده ۱۸- کلیه صورتجلسات کمیته باید در برگه صورتجلسه ثبت و به امضای اعضاء رسیده و مصوبات آن قابل اجرا خواهد بود.
- ماده ۱۹- در صورت عدم حضور رئیس، دبیر علمی کمیته جلسه را اداره می‌کند.

فصل نهم: منابع مالی کمیته:

ماده ۲۰- منبع مالی کمیته:
معاونت درمان دانشگاه علوم پزشکی مشهد

محمد هادی سعید مدقق
معاون درمان دانشگاه

محمد حسن عزتی
مدیر پرستاری دانشگاه